

Ἐλεύθερη πληροφόρηση

ΔΕΛΤΙΟ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ

Ἀριθμός φύλλου 232

1 Ἰουλίου 2008

Ἀπόσταγμα σοφίας

Βλέπω τό κοντέρ τῶν κοινωνικῶν ἀλλαγῶν, πού χαρακτηρίζονται καί προβάλλονται ὡς βηματισμοί τῆς ἀένανς καί ταχύτατης ἀνάπτυξης, νά τρέχει σά δαιμονισμένο. Καί μέσα μου θεριεύει ὁ τρόμος. Πῶς μπορεῖ αὐτή ἡ ξέφρενη καί ἀδιευκρίνιστη αὐτοπαράδοση στήν ταχύτητα νά ἐξασφαλίσει, στήν καθεμιά, ἀναντικατάστατη ὕπαρξη καί στή σύνολη ἀνθρώπινη οἰκογένεια, τίς προϋποθέσεις γιά σωστή ἄθληση στό γήπεδο τῆς προόδου; Πῶς νά ὀριοθετήσῃ καί νά διατηρήσῃ τά ἀπαραίτητα χρονικά περιθώρια γιά προσεκτική μελέτη, γιά ἐξαντλητική ἔρευνα καί γιά σώφρονα ἀποτίμηση τοῦ κατεστημένου-ὑπό διαγραφή καί ἀπόσυρση-σχήματος, πρὶν τό ἀπαξιῶσῃ ὡς ξεπερασμένο καί πρὶν ἀποφασίσῃ νά τό πετάξῃ στὸν κάδο τῶν ἀπορριμμάτων τῆς ἱστορίας; Πῶς, μπροστά στὸν ὄγκο τῶν προσφορῶν καί στή θύελλα τῶν ἀλλαγῶν, νά χαράξῃ ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς, βιαστικά καί ἀνεξέταστα, ἓνα Χ διαγραφῆς καί ἀπεμπόλησης πάνω στό μόχθο, στή χαρά ἢ στο κλάμα, τῶν προ-

γούμενων ὁδοιπόρων τοῦ βίου, τῶν γονιῶν μας καί τῶν παππούδων μας καί νά δεχτεῖ, ὥς αὐθεντική, ὥς ἐγγυημένη ἀνανέωση καί πρόοδο, αὐτό, πού ἐμφανίστηκε, μόλις χιές ἡ σήμερα τό πρωῒ, στή βιτρίνα τῆς σκοτεινῆς διαπλοκῆς; Καί νά πειστοῦμε, πώς ἡ πρόταση τοῦ νέου σχήματος, ἡ πλουμιστή διαφήμιση καί ἡ προπαγάνδα, εἶναι γεννήματα ἑλλογνης, συστηματικῆς καί προσεκτικῆς ἐπεξεργασίας-πού ἔτσι κι ἀλλιῶς-χρειάζεται χρόνο, ὑπεύθυνες ἀναλύσεις τῶν νέων προτάσεων καί προκαταρκτικούς ὑπολογισμούς τῶν ἐνδεχόμενων ἀρνητικῶν συνεπειῶν τους;

Αν τό χτεσινό μοντέλο ζωῆς τό σβήνουμε μέ μιά μονοκοντυλιά καί τό ἐπόμενο τό ἀγοράζουμε(!), σάν προϊόν μιᾶς χρήσης καί τό κάνουμε πηγή ἔμπνευσης καί τρόπο ζωῆς μας γιά ἓνα καί μόνο ἡμερονύκτιο, ποιά βεβαιότητα μπορούμε νά ἔχουμε γιά τήν ὁμαλή ἀνάπτυξη τῆς προσωπικότητάς μας καί γιά τήν ἀποφυγή ἐμπλοκῶν, πού θά ματαιώσουν τά ὄνειρά μας καί θά εὐτελίσουν τούς ἀγῶνες μας; Ἀρνεῖσαι ποτέ, ἐξ ἀφορμῆς μιᾶς στιγμιαίας παρόρμησης ἢ ἐξ αἰτίας μιᾶς ἀπρόσμενης, αἰνιγματικῆς πινακίδας, τή λεωφόρο μέ τήν ἐγγυημένη σήμανση, πού τήν ἔχεις περπατήσει καί διακατέχεσαι ἀπό τή βεβαιότητα, ὅτι θά σέ φέρεي στό στόχο σου;

Στούς διαδοχικούς βηματισμούς τῆς ἐπιστήμης καί σιά τολμῆρά, ἐκπληκτικά ἀνοίγματα τῆς σύγχρονης τεχνολογίας οἱ προσεκτικές μετρήσεις, οἱ ἀτέλειωτες, ἐπαναληπτικές δοκιμές καί ἡ ὀργάνωση συνθηκῶν ἐξομοίωσης, γιά τήν ἐπισήμανση, τήν πρόγνωση καί τήν πρόληψη τῶν πιθανῶν ἀτυχημάτων, ἀποτελοῦν μεθόδευση *sine qua non*, δέν κατακυρώνεται ὥς καινούργια, προοδευτική ἀνακάλυψη καί δέν παραδίνεται σέ δημόσια χρήση τό ἐπιστημονικό ἢ τό τεχνολογικό ἐπίτευγμα.

Αν, ὅμως, ἀπό τό σπουδαστήριό τῶν μελετῶν καί τό ἐργαστήριό τῶν δοκιμῶν δέν λανσάρεται ἡ ἀνακάλυψη ἢ, πολύ περισσότερο, ὁ ἀρχικός σχεδιασμός γιά μιά ἀνακάλυψη, μέ ποιά λογική καί μέ ποιά ἐξασφάλιση μπορεῖ νά διαφημίζεται καθημερινά ἓνα καινούργιο *life-style*, μέ τήν ἀπαίτηση νά γίνει ἄμεσα ἀποδεκτό ἀπό τήν εὐρύτατη λαϊκή μάζα καί νά ἀναγνωριστεῖ ὥς ἐχέγγυο γνήσιας προόδου καί ὥς ταυτότητα καταξίωσης τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου;

Εχω έντυπωσιαστεί από μία σύντομη, αλλά καίρια κρίση ενός σοφοῦ καί ἁγίου τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας, τοῦ μαρτυρικοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Βασιλεύουσας Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Καί ἔχω μείνει, γιά πολύ, σέ στοχαστική μελέτη τοῦ μηνύματός της. Γράφει ὁ ἅγιος σέ ἐπιστολή του, πού τήν ἀπευθύνει στόν ἐκλεκτό του φίλο, στόν ἱερέα Σακερδώ: «Οὐ δόκιμον τό ἀπείραστον· τό δέ βασανισθέν ἐν τοῖς πράγμασι δοκιμώτερον, ὡς ἐν καμίνῳ χρυσός» (Ἐπιστ. CCXIV). Αὐτό, πού δέν ἔχει περάσει ἀπό ἔλεγχο καί πειράματα, δέν εἶναι δόκιμο. Ἀντίθετα, ἐκεῖνο, πού ἐλέγχεται βασανιστικά κατὰ τήν καθημερινή πράξη, ἀποδεικνύεται στέρεο καί ἀποδοτικό. Καταγράφεται ὡς πολύτιμο ἀπόκτημα τῶν συγκεκριμένων προσώπων, ἀλλά καί ὁλόκληρης τῆς ἀνθρώπινης οἰκογένειας. Καί ἀναγνωρίζεται ὡς ἐξευγενισμένο παράγωγο τοῦ πολιτισμοῦ.

Μπορεῖτε νά ἔχετε διαφωνίες καί ἀντιρρήσεις, διαβάζοντας αὐτή τή διάφανη, θεμελιακή ἀρχή, πού διατυπώνει ὁ ἅγιος Γρηγόριος; Νοιώθετε ἱκανός νά ἀπορρίψετε, μέ βίαιη κίνηση, τό στοιχεῖο ζωῆς, πού στηρίζει καί καταξιώνει τόν ἄνθρωπο καί νά υἱοθετήσετε, μέ ἄκρατο ἐνθουσιασμό, τό ἀδοκίμαστο καί τό ἄγνωστο; Ἡ ξεθαρρεύετε, ἔστω, νά ἐπιφυλαχτεῖτε στήν πρόταση ἀποδοχῆς του, μέ τόν ἰσχυρισμό, ὅτι μπλοκάρει τή ραγδαία πολιτιστική ἐξέλιξη καί καθηλώνει τόν ἄνθρωπο στή συντηρητικότητα καί στή στασιμότητα τῶν περασμένων αἰώνων; Μιά τέτοια στάση σηματοδοτεῖ ἐπιπολαιότητα, πού παγιδεύει τή νοημοσύνη, καταργεῖ τήν ἐλεγκτική κρίση, ἀκυρώνει τό προνόμιο ἐπιλογῆς καί μεταποιεῖ τό ἐλεύθερο ἀνθρώπινο πρόσωπο σέ ὑπνρέτη τῶν συμφερόντων τῆς ἄρχουσας πολιτικῆς καί οἰκονομικῆς ὀλιγαρχίας.

Αὐτή τή σοφή διαπίστωση, ἔχει κληροδοτήσει στήν ἱστορία μας καί στίς ψυχές μας ὁ ἀνήσυχος, ἀλλά καί βαθύς γνώστης τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς δάσκαλος καί ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας μας. Σ' αὐτό τό συμπέρασμα φτάνουμε ὅλοι μας, παλαιότεροι καί σύγχρονοι, ἂν θέσουμε μέ ἐντιμότητα τά σχετικά ἐρωτήματα στίς ψυχές μας καί ἂν προχωρήσουμε στήν ἐπεξεργασία τους καί στή χάραξη σχεδίου ζωῆς, μακριά ἀπό ἀπό τίς Σειρῆνες τῆς ἐκμοντερνισμένης ἀπάτης.

Ἡ τεθλασμένη τῆς Συνοδικότητος

ἀ ἦταν ἰδιαίτερα ἐνδιαφέρον καί πολλαπλά χρήσιμο, ἂν φυλλομετρούσαμε μέ ἱερή ἀνησυχία καί μέ ἔνταση προσοχῆς τήν ἱστορική βίβλο μέ τήν τεθλασμένη ἀπεικόνιση τῆς Συνοδικότητος. Ἐάν ἡ Ἐκκλησιαστική διοίκηση-ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας-ἡ ὁποιοσδήποτε ἄλλος σοβαρός παράγοντας, πού ἔχει ἐνασχόλησή του τή μελέτη τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ἱστορίας καί αἰσθάνεται χρέος του τή στάθμιση καί τήν ἀποτίμηση τῶν ὁραμάτων καί τῶν ἀγώνων τῆς συγκεκριμένης ἱστορικῆς περιόδου, μεθόδευαν, κατά καιρούς, διαδοχικά gallors, μέ στόχο τήν παρακολούθηση τῆς σύνθεσης, τῆς ποιότητος καί τῆς ἀπόδοσης τῶν Συνοδικῶν διασκέψεων τοῦ Ἀρχιερατείου τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας καί τή μέτρηση τῆς κατάφασης ἢ τῆς ἀντίδρασης τοῦ εὐρύτατου ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος.

Ἡ ἱστορία τῆς Συνοδικότητος εἶναι πολυδιάστατη καί πολυκύμαντη. Δέν ἰχνογραφεῖται καί δέ σηματοδοτεῖται μέ μιά εὐθεῖα γραμμή, σταθερά ἀνοδική καί ἀδιαμφισβήτητη γόνιμη. Ὁ ἐρευνητής, πού ἀποφασίζει νά μελετή-

σει καί νά ἐπεξεργαστεῖ τά συναγμένα γραπτά ντοκουμέντα, βηματίζει ἀπό ἔκπληξη σέ ἔκπληξη καί ἀπό στεναγμό σέ στεναγμό. Συναντάει μπροστά του περιστατικά μέ ἔκπαγλη λάμψη. Καί σκοντάφτει σέ πληροφορίες, πού τοῦ θολώνουν τόν ὁρίζοντα καί τοῦ πνίγουν τόν ἐνθουσιασμό.

Ἡ ἀποστολική ἐποχή μᾶς κληροδότησε τό στιλπνό κάτοπτρο τῆς Συνοδικῆς ἀγιότητος. Τήν κοινή, ὀλοκάρδια ἀναφορά τῶν προβλημάτων τῆς νεοσύστατης Ἐκκλησίας στό Πανάγιο Πνεῦμα, πού εἶναι «Πνεῦμα σοφίας, Πνεῦμα συνέσεως». Τήν ἰσοτίμη καί ἀνεπηρέαστη εἰσφορά γνώμης, ἀπό ὅλες τίς πτέρυγες τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρεμβολῆς. Τήν καθολική κατάφαση στή φωτισμένη πρόταση, πού προέκυπτε, μέσα στό πνεῦμα τῆς προσευχῆς καί τῆς ἐκζήτησης τοῦ θείου θελήματος. Στήν πρόταση, πού γνωστοποιοῦσε τόν προβληματισμό καί ἀνακοίνωνε τήν ὁριστική Συνοδική κρίση στά μέλη τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν καί πού ἦταν εὐθυγραμμισμένη μέ τήν Ἀποστολική πρακτική, τή θησαυρισμέ-

νη στο Θεόπνευστο βιβλίο των «Πράξεων των Ἀποστόλων»: «Ἔδοξε τῷ ἁγίῳ Πνεύματι καὶ ἡμῖν...». Δέν ἐπιδιώξαμε, δηλώνουν μέ τή φράση τους αὐτή οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι, νά σύρουμε τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, τούς ἰσότημους καί ἀγαπητούς ἀδελφούς μας, σέ ἀδιευκρίνιστη ἀποδοχή τῶν ἀπόψεών μας. Συζητήσαμε ἐντιμα καί προσεκτικά, «ἐν προσευχῇ». Καί αὐτό, πού προέκυψε ὡς καταστάλαγμα τῆς προσευχῆς μας καί τῆς μελέτης μας εἶναι δῶρο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί καρπός τοῦ δικοῦ μας, ἀνυστερόβουλου μόχθου.

Οἱ κατοπινές ἐποχές, ἡ καθεμιά μέ τή δική της ἰδιομορφία, μέ τή δική της πολυτάραχη ἀγωνία καί μέ τόν δικό της «καινοφανή» προβληματισμό, μᾶς δίνει ἕνα πῖνακα πολλῶν καί ἐκπληκτικῶν συστοιχήσεων μέ τό πνεῦμα καί τήν πρακτική τῆς Ἀποστολικῆς Συνόδου, ἀλλά καί ὄχι εὐάριθμων ἀποκλίσεων, πού ἔρριξαν τήν Ἐκκλησία στήν περιπέτεια καί στά σχίσματα.

Δέ θά ἐπιχειρήσω παρουσίαση καί ἀνάλυση τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, γιά νά καταδείξω τήν τεθλασμένη ἐκδίπλωση τοῦ ἱεροῦ θεσμοῦ τῆς Συνοδικότητας κατά τή διαδρομή τῶν εἴκοσι αἰώνων. Γιατί μιά τέτοια προσέγγιση τοῦ θέματος ἀναγκάζει τόν κάλαμο νά βηματίσει στόν ἀτέρμονα ἱστορικό δρόμο καί νά σταθεῖ μέ προσοχή στήν κάθε στροφή τῆς πορείας του. Θά μεταφέρω, μόνο, μερικά ἀποσπάσματα τῶν Πατερικῶν συγγραφῶν, πού ἐκφράζουν καί διασώζουν Συνοδικές ἐμπειρίες τους. Ἀπό τή μιά μεριά, τό θάμβος καί τό σκίρτημα, πού τούς προ-

καλοῦσε ἡ συμμετοχή στήν ἱερή ἐπισκοπική Σύναξη, πού τήν καταύγαζε καί τήν καθοδηγοῦσε ἡ παρουσία τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Καί ἀπό τήν ἄλλη, τά τραυματικά βιώματα τῆς ἀπογοήτευσης καί τῆς ὀδύνης, πού τά προκαλοῦσε ἡ ἀποστροφή τοῦ βλέμματος τῶν Συνοδικῶν Ἀρχιερέων ἀπό τό «Πνεῦμα τῆς ἀληθείας», ἡ πεισματική ἀσυμφωνία τους, ἡ κοσμική διαπλοκή τους καί ἡ ὑποπτη διασύνδεσή τους μέ τούς σκοτεινοὺς προύχοντες τοῦ «παλατίου».

Ὁ Μέγας Βασίλειος, γράφοντας στόν Εὐσέβιο, Ἐπίσκοπο Σαμοσάτων, ἐκφράζεται μέ φόβο Θεοῦ γιά τή Συνοδική ὑπευθυνότητα καί βιώνει τή σύναξη τῶν Ἐπισκόπων, ὡς ἐνεργοποίηση τῆς ἀγάπης: «Ὁ γάρ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελέτιος καί Θεόδοτος ἐπέταξαν ἡμῖν πρὸς αὐτούς διαβῆναι, ἀγάπης τε ἐπίδειγμα τήν συντυχίαν ποιοῦμενοι καί τινα καί διόρθωσιν γενέσθαι τῶν νῦν παραλυπούντων βουλόμενοι. Ἀπέδειξαν τε ἡμῖν χρόνον μέν τῆς συντυχίας τά μέσα τοῦ προσιόντος μηνός Ἰουνίου, τόπον δέ Φαρμαχοῦν τό χωρίον ἐπίσημον μαρτύρων περιφανεία καί πολυανθρωπία συνόδου τῆς κατ' ἔτος ἕκαστον παρ' αὐτοῖς τελουμένης» (Ἐπιστολή Εὐσεβίου Ἐπισκόπου Σαμοσάτων).

(Ἡ Συνοδική συνάντηση, πού προκάλεσαν οἱ δυο Ἐπίσκοποι, ὁ Μελέτιος καί ὁ Θεόδοτος, ἦταν δεῖγμα καί μαρτυρία ἀγάπης καί εὐκαιρία νά ἀντιμετωπιστοῦν καί νά λυθοῦν διάφορα ζητήματα, πού τούς ἐνοχλοῦσαν καί τούς ἔθλιβαν).

Θά παραθέσω καί ἕνα δεύτερο ἱστο-

ρικό ντοκουμέντο, μεταγενέστερης εποχής. Είναι άποτύπωμα της δυναμικής γραφίδας και, ιδιαίτερα, του θεοφώτιστου θεολογικού στοχασμού του αγίου Ίωάννη του Δαμασκηνού, ένταγμένο σέ ἐπιστολή του, πού τήν ἀπηύθυνε στον αὐτοκράτορα Θεόφιλο. Τό σύντομο αὐτό κείμενο προσδιορίζει, μέ σαφήνεια, τήν Ἀγιοπνευματική, χαρισματική ὑπόσταση τῆς Συνόδου τῶν Ἐπισκόπων. Καί ὁριοθετεῖ τό χρέος της, νά διατηρεῖ ἀνόθευτη τήν ἀποστολική πίστη καί νά ἐμμένει στή θησαυρισμένη Παράδοση τῶν ἁγίων Πατέρων μας.

«...ὁ μέγας καί ἀοίδιμος πατριάρχης Ταράσιος, ἁγίαν οἰκουμενικήν σύνοδον συγκροτήσας, πᾶσαν αἰρετικήν φρενοβλάβειαν διεσκέδασεν, ὅτι Πνεῦμα Θεοῦ ἅγιον ἦν ἐπ' αὐτῷ. Ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ φαίνοντες, καθὼς παρέδωκαν τῇ Ἐκκλησίᾳ οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καί ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου θεοσπέσιοι καί μακάριοι ἀπόστολοι, καί οἱ θεοφόροι ἅγιοι Πατέρες, καί αἱ θεόπνευστοι καί οἰκουμενικαί ὀρθόδοξοι σύνοδοι, πάντα σωτήρια καί ζωοποιά τοῦ Χριστοῦ σύμβολα κατέχειν τε καί σεβάζεσθαι ἐθέσπισαν· καθὼς φησι τό θεῖον λόγιον: "δεῖξόν μοι τήν ὄψιν καί ἀκούτισόν με τήν φωνήν σου, ὅτι ἡ φωνή σου ἡδεῖα καί ἡ ὄψις σου ὡραία"...» (Ἄσμα Ἀσμ. β' 14).

(Ὁ μέγας Πατριάρχης Ταράσιος συγκρότησε τήν Ἑβδομη Οἰκουμενική Σύνοδο καί «διασκέδασε», ἀποδυνάμωσε τίς αἰρετικές ἀντιλήψεις, γιατί πάνω του κυριαρχοῦσε τό Ἅγιο Πνεῦμα. Καί ὅλοι οἱ Θεοφόροι Πατέρες μας, πού ἀκολούθησαν τίς διδαχές τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καί οἱ Ὁρθόδοξοι Οἰκουμενικές Σύνοδοι μᾶς δίδαξαν νά

κατέχουμε καί νά σεβόμαστε τά ἱερά καί ὅσια σύμβολα, πού μᾶς χειραγωγοῦν στό πρόσωπο καί στό λυτρωτικό ἔργο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἐπισημαίνεται μέ τή φράση τοῦ βιβλίου τοῦ Ἄσματος Ἀσμάτων: δέιξε μοι τήν Ὅψη Σου καί κάνε σέ μένα ἀκουστή τή φωνή Σου, γιατί ἡ φωνή Σου εἶναι γλυκεῖα καί ἡ ὄψη σου ὡραία).

Πλάϊ στή μακρότατη στήλη, πού περιέχει τά θεοκίνητα Συνοδικά βιώματα τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, τήν ἐπανάπαυσή τους στήν ἐκφορά τοῦ ὠριμου θεολογικοῦ λόγου καί τήν ὁλοκάρδια ἐπιψήφιση τῆς πλειοψηφικῆς γνώμης, ἐκδιπλώνεται ἡ ἄλλη στήλη, ἡ μελανή καί μελαγχολική, πού διασώζει τίς ἀποκλίσεις ἀπό τή χαρισματική, Ἀγιοπνευματική ἀτμόσφαιρα, τίς ἀνεπίτρεπτες ἐκκοσμικευμένες διαπλοκές καί τίς ἀφόρητα ὀδυνηρές ἐμπειρίες τῶν ἱερῶν Συνοδικῶν προσώπων. Ὁ μελετητής, πού ἔρχεται σέ ἐπαφή μέ τόν πόνο ψυχῆς καί μέ τό δάκρυ τῶν Πατέρων, διαπιστώνει, ἀπό πρῶτο χέρι, τήν τεθλασμένη διακίνηση τῆς Συνοδικότητος κατά τήν ἱστορική Της διαδρομή. Τήν κατολίσθησή της ἀπό τό ὕψος τῆς Θεοφάνειας στό βυθό τῆς πονηρῆς διαβούλευσης. Καί νοιώθει μέτοχος στήν πικρή γεύση τῶν ἡρωϊκῶν Πατέρων, τῶν φορέων καί προβολέων τῆς ἀλήθειας καί τῆς ἀγιότητος.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, σέ ἐπιστολή του, πού τήν ἀπευθύνει τό ἔτος 382 στον ἑξαρχο τοῦ Πόντου Σατορνῖνο, γράφει:

«...Πάντα ἡμῖν σύν Θεῷ καλῶς ἔχει, πλην ἑνός, τοῦ μεριμνᾶν περί τῶν Ἐκκλησιῶν οὕτω ταρασσομένων. Ταύ-

ταῖς ὁ τι ἂν δυνηθῆς εἰσενεγκεῖν μή κα-
τοκνήσης τὴν κοινὴν ὁμόνοιαν καὶ λόγῳ
καὶ ἔργῳ βραβεῦσαι, ἐπειδὴ πάλιν ἐ-
πισκόπων σύνοδος καὶ δέος πάλιν μὴ
καὶ νῦν αἰσχυνθῶμεν, πικρὸν καὶ ταύ-
της λαβούσης τὸ τέλος, ὥσπερ τῆς
πρότερον».

(Ὅλα ἐξελίσσονται ὁμαλά καὶ καλὰ,
ἐκτός ἀπὸ ἓνα, ἀπὸ τῆ φροντίδα μας
γιά τὴν ἀποκατάσταση τῆς εἰρήνης τῶν
Ἐκκλησιῶν, πού ταράσσονται σέ τέτοιο
βαθμό. Καὶ ἐπειδὴ πάλι πρόκειται νά
γίνει Σύνοδος Ἐπισκόπων, σέ παρα-
καλῶ, κάνε ὅ,τι μπορεῖς. Καὶ μὴ κου-
ραστεῖς νά φροντίζεις γιά τὴν εἰρήνη
τῶν Ἐκκλησιῶν, γιατί ὑπάρχει φόβος
νά καταλήξουν σέ πικρὸ τέλος καὶ νά
ντροπιαστοῦμε, ὅπως ἔγινε καὶ μέ τὴν
προηγούμενη Σύνοδο).

Μέ ἄλλη του ἐπιστολή, πού τῇ γρά-
φει τὸ καλοκαίρι τοῦ 383, ἐπικοινωνεῖ
μέ τὸν πραιτόρα Ποστουμιανό καὶ προσ-
παθεῖ νά τὸν παρακινήσει καὶ νά τὸν
ἐνεργοποιήσει νά σταθεῖ στό πλευρό
τῶν Ἐπισκόπων καὶ νά τοὺς βοηθήσει
νά ξεπεράσουν τίς μικρότητες καὶ νά
ἐπιλύσουν εἰρηνικά, τὰ προβλήματα
τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας.

«Μηδέν οὕτω νόμιζε τῇ σῇ πρέπειν
ἀρχῇ (ἐπειδὴ πάλιν σύνοδος ἐπισκό-
πων, οὐκ οἶδα δι' ὃ, τι καὶ ὅπως συνα-
γομένων), ὥς τὸ ἐπὶ σοῦ καὶ διὰ σοῦ
εἰρηνεῦσαι τὰς Ἐκκλησίας, κἂν δέη σφο-
δρότερον ἐπιτιμῆσαι τοῖς στασιάζου-
σιν...» (Ἐπιστ. CLXXIII).

(Πίστεψέ με, τίποτα δέν εἶναι τόσο
ταιριαστό στὸν ἡγετικό σου ρόλο, ἀπὸ
τοῦ νά προσπαθήσεις νά βοηθήσεις
τοὺς ἐπισκόπους, πού θά συνέλθουν-
δέν ξέρω γιά ποιούς λόγους καὶ γιά
ποιά θέματα-σέ Συνοδικὴ διάσκεψη.
Καὶ μὴ φοβηθεῖς, ἂν χρειαστεῖ, νά

μιλήσεις αὐστηρά καὶ νά ἐπιτιμήσεις
ἐκείνους, πού στασιάζουν).

Στόν Ἐπίσκοπο Τυάνων Θεόδωρο,
 φίλο ἐγκάρδιο καὶ συλλειτουργό, ἐμπι-
στεύεται τὴν ἐμπειρία τῆς ὁδυνηρῆς
μοναξιάς του:

«Καλεῖς; Ἡμεῖς δέ σπεύδομεν· σπεύ-
δομεν δέ μόνῳ πλησιᾶσαι καὶ μόνοι.
Συνόδους γάρ καὶ συλλόγους πόρρω-
θεν ἀσπαζόμεθα, ἐξ οὗ μοχθηρῶν πε-
πειράμεθα τῶν πολλῶν, οὕτω γάρ εἰ-
πεῖν μέτριον» (Ἐπιστ. CXXIV).

(Μέ καλεῖς νά ρθῶ καὶ νά ἐπικοι-
νωνήσω μαζί σου. Καὶ ἐγὼ σπεύδω.
Σπεύδω, μόνος, νά πλησιάσω μόνο ἐσέ-
να. Γιατί τίς Συνόδους καὶ τίς συνάξεις
τῶν ἐπισκόπων τίς χαιρετίζω ἀπὸ μα-
κριά. Καὶ αὐτό, ἐξ αἰτίας τῶν δυσά-
ρεστων ἐμπειρῶν, πού δοκίμασα ἀπὸ
αὐτές τίς συναντήσεις. Καὶ ἐκφράζο-
μαι ἔτσι, χρησιμοποιώντας μέτρια δι-
ατύπωση).

Στόν Προκόπιο, κρατικό παράγον-
τα τῆς Κωνσταντινούπολης, γράφει:

«Ἐχω μὲν οὕτως, εἰ δεῖ τάληθές γρά-
φειν, ὥστε πάντα σύλλογον φεύγειν ἐ-
πισκόπων, ὅτι μηδεμιᾶς συνόδου τέ-
λος εἶδον χρηστόν μηδέ λύσιν κακῶν
μᾶλλον ἐσχηκός ἢ προσθήκην. Ἀεὶ γάρ
φιλονεικίαι καὶ φιλαρχίαι (ἀλλ' ὅπως
μὴ με φορτικὸν ὑπολάβης οὕτω γρά-
φοντα), καὶ λόγου κρείττονες· καὶ θᾶτ-
τον ἂν τις ἐγκληθεῖη κακίαν ἐτέροις
δικάζων ἢ τὴν ἐκείνων λύσειε» (Ἐπιστ.
CXXX).

(Ἡ κατάστασή μου καὶ ἡ διάθεσή
μου, ἂν πρέπει νά σοῦ πῶ ὀλόκληρη
τὴν ἀλήθεια, εἶναι νά ἀποφεύγω κάθε
συνέλευση Ἐπισκόπων. Καὶ αὐτό, γιατί
δέν εἶδα καμμιά Σύνοδο νά ἔχει καλὸ
τέλος, οὔτε νά ἔχει συντελέσει σέ λύση
τῶν κακῶν, ἀλλὰ μᾶλλον σέ προσθήκη

κακῶν. Γιατί πάντα ἐμφανίζονται φιλονεικίες καί φιλαρχίες καί (γιά νά μή θεωρήσεις ὑπερβολικό) περιορίζομαι νά πῶ, ὅτι αὐτά, πού γίνονται, ξεπερνοῦν κάθε περιγραφή. "Αν κανεῖς τά περιγράψει, ἀντί νά τά διορθώσει, θά καταντήσει νά ἐγκληθεῖ, ὅτι ἐκφράζει μοχθηρία ἐναντίον τῶν ἄλλων).

"Αν ἐπιχειροῦσα νά συμπληρώσω τήν τεθλασμένη διαδρομή τῆς συνοδικότητας, κατά τό μακρό διάστημα τῶν εἴκοσι αἰώνων καί νά μεταφέρω στό σημερινό ἀναγνώστη μου μεγαλύτερη δέσμη ἀπό τά ἀπομνημονεύματα καί τίς ἀντιδράσεις τῶν φωτισμένων Πατέρων μας, θά ἤμουν ἀποχρεωμένος νά καταστρώσω τόμους ὁλόκληρους. Μέ τίς λίγες, ὡστόσο, «πετώντι καλάμω», ἀναφορές, πιστεύω πώς ἐπεσήμανα τόν προβληματισμό καί τόν κυματισμό, ἀπό τή χαρά καί τήν ἐπανάπαυση, στή σκοτεινιά καί στήν ταραχή τῆς ἀβεβαιότητας.

Αὐτόδηλο τό ἀγχῶδες ἐρώτημα, πού θά μοῦ ὑποβληθεῖ ἀπό τούς ἀγαπητούς ἀναγνώστες μου, εἶναι ἕνα καί μοναδικό: Ἡ ἐκτροπή καί ἡ κατολίσθηση τῆς διπολικῆς Συνοδικῆς ἐκπροσώπησης τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας, «τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καί τῆς «Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου» εἶναι, δυστυχῶς, βεβαιωμένα. Πρόξενος βαρεῖας θλίψης γιά τό ἐκκλησιαστικό πλήρωμα καί ἀναστολῆς τῶν ἐλπίδων. Κατά τίς ἔσχατες τοῦτες δεκαετίες, πού τίς ζήσαμε καί τίς φορτωθήκαμε ὅλοι μας, ἡ Συνοδικότητα κατακρημνίστηκε στήν πρακτική τῆς προδοσίας τοῦ ἱεροῦ θεσμοῦ καί στό χάος τῆς ἀνυποληψίας. Τά γε-

γονότα πυκνά καί φρικτά. Ἀλυσίδα ἀτέρμονη δολοπλοκιῶν καί σκοπιμοτήτων. Οἱ συνειδήσεις τῶν πιστῶν Ἑλλήνων βίωσαν καί βιώνουν, δίχως διάλειμμα, τήν ταραχή καί πυροδοτοῦν τήν ἐπαναστατικότητα. Οἱ παράγοντες τῆς ὀργανωμένης ἀθεϊστικῆς προπαγάνδας ἐπαυξάνουν τή χλεύη καί πασκίζουν νά ἀποδομήσουν τήν ἐκκλησιαστική ἐνότητα καί αὐθεντία, πού αἰῶνες ἔντιμου μόχθου καί προσευχῆς ἑξαγιασμένων καρδιῶν ἔχουν οἰκοδομήσει.

Πῶς μποροῦμε, τώρα, νά διαφύγουμε ἀπό τό σκοτάδι καί τήν ἀπελπισία τοῦ βαράθρου; Μέ ποιό τρόπο τά Συνοδικά μας Ὄργανα θά ἀνακάμψουν; Πῶς θά φρενάρουν τήν κατηφορική διολίσθησή τους, γιά νά ἀρχίσουν, «ἐν εἰλικρινείᾳ» καί «ἐν μόχθῳ», νά ἀνηφορίζουν πρὸς τήν ἑξαγιασμένη ἐμπειρία τῶν Πατέρων μας.

Ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, στρατευμένος στήν ἑπαλξη τῆς ἀρχιερωσύνης σέ χρονικό διάστημα, πού ἐγγίζει τήν τριακονταετία, διατηρεῖ στό δισάκι του φορτίο δυσβάστακτης θλίψης, πού τή γεύτηκε καί τή φορτίστηκε ἀσκώντας τό λειτούργημά του. Καί ὁ πρῶτος λόγος, πού ἐξαγόρευσε καί ἡ πρώτη ὑπόσχεση, πού κατέθεσε στό ἀνήσυχο ποίμνιο τῶν Ἀθηνῶν καί στούς, «προσκαρτεροῦντες», προβληματισμένους πιστούς ὁλόκληρης τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, εἶναι, ὅτι θά ἀγωνιστεῖ, μέ θάρρος καί ἐπιμονή, γιά νά ἐπαναφέρει τή συνοδικότητα στήν περιωπή τοῦ χαρισματικοῦ, Ἀγιοπνευματικοῦ διαλόγου καί στήν τροχιά, πού τήν ἔζησαν καί μᾶς τήν κληροδότησαν οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι καί οἱ, γνήσιοι διάδοχοί τους, οἱ ποιμέ-

νες καί διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας μας.

Τό ἐγγείρημα δέν εἶναι καθόλου εὐκολο. Καί δέν εἶναι δυνατό νά ὁλοκληρωθεῖ καί νά ἀποδώσει μόνο μέ τήν παροχή στους Συνοδικούς Συνέδρους τοῦ «στερημένου» δικαιώματος ἐλεύθερης ἔκφρασης γνώμης κατὰ τίς Συνοδικές διασκέψεις καί μέ τήν ἀποφυγή τῆς ὁμηρίας ἢ τῆς ὑποκλοπῆς τῆς ψήφους. Ὁ σεβασμός τῶν προσωπικοτήτων τῶν ἰσότητων καί ἰσόκρων μελῶν τοῦ Συνοδικοῦ Σώματος, ἡ ἐξασφάλιση τῶν ἐλευθεριῶν τους καί τῶν δικαιωμάτων τους, ἀποτελεῖ πρώτιστη ἀνάγκη. Ἀλλά δέν εἶναι ἡ μόνη.

Γιά νά ξεπερασθεῖ ἡ κρίση, πρέπει νά γίνουν πολλά. Καί πρέπει νά συνεχιστεῖ ἡ ἀναμορφωτική προσπάθεια σέ μῆκος χρόνου.

Εἰσαγωγικά καί μέ τήν ἔνδειξη τοῦ ἐπείγοντος, θά παρουσιάσω τόν πίνακα τῶν «πρώτων βοηθειῶν».

1) Τό γκρέμισμα τοῦ εἰδωλικοῦ προεδρείου καί ἡ ἐγκαθίδρυση τῆς ἀρχῆς τῆς ἀδελφικῆς ἰσότητος.

Τό Συνοδικό προεδρεῖο, κατὰ τίς δεκαετίες, πού πέρασαν, ἐπανασχεδιάστηκε καί λειτούργησε ὡς καθέδρα κοσμική καί-κάτι πλέον-δικτατορική, πού γνωρίζει μιά καί μόνη μεθόδευση, τόν ἐξανδραποδισμό τῶν μελῶν τοῦ διοικητικοῦ ὀργάνου καί τήν αὐταρχική ὑπερέξαρση τοῦ «δικτάτορα».

Ὅσοι ὁλόκληροι Συνοδικῶν ἀποφάσεων διατυπώθηκαν καί ἐπιβλήθηκαν, μέ διαταγή τοῦ προέδρου. Δίχως νά ἐλεγχθεῖ ἡ Κανονικότητα τῶν προθέσεων καί τῶν σχεδιασμῶν. Καί δίχως νά καλυφθοῦν ἀπό τήν κείμενη, πολιτειακή νομοθεσία. Ἦταν ἀποφάσεις

αὐθαίρετες, πού στόχευαν στήν κάλυψη τῶν εἰδεχθῶν ἀνομημάτων τῆς Συνοδικῆς νομενκλατούρας καί στήν πάταξη τῶν προσώπων, πού ἀποτολμοῦσαν νά προβάλουν ἀντίσταση.

Τό μεγάλο μέρος αὐτῶν τῶν ἀποφάσεων μεταφέρθηκε στίς αἰθουσες τοῦ Ἀνώτατου Δικαστηρίου, τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, γιά νά κριθεῖ, νά κατακριθεῖ καί νά ἀκυρωθεῖ. Καί, παρ' ὅλο πού στήθηκε, προκλητικός, ὁ μηχανισμός τῆς διαπλοκῆς ἐκκλησιαστικῆς καί δικαστικῆς ἐξουσίας καί τῆς καθυπόταξης κομβικῶν δικαστῶν στή βούληση τῶν παραβιαστῶν τῆς Κανονικῆς Τάξης Συνοδικῶν προεδρείων, δέν κατορθώθηκε νά ξεγλιστρήσουν ὅλες οἱ παράνομες καί ἀντικανονικές Συνοδικές αὐθαιρεσίες ἀπό τόν ἐξονυχιστικό ἔλεγχο καί τήν ἀρπάγη τοῦ Νόμου. Πολλές ἀπό αὐτές ἀκυρώθηκαν. Καί ὑποχρέωσαν τήν ἐκκλησιαστική διοίκηση νά σκύψει τό κεφάλι καί νά ὑποταχθεῖ.

Παράλληλα, οἱ κριτικές σοβαρῶν μελετητῶν καί ἔμπειρων χειριστῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας παράδοσης, πού ἔχουν συνταχθεῖ καί ἔχουν δημοσιοποιηθεῖ κατὰ τίς τελευταῖες δεκαετίες, εἶναι τόσο πολλές καί τόσο ἐμπειριστατωμένες, πού ἀφαιροῦν κάθε δικαίωμα ἀπολογίας στους ἔνοχους κακοδιαχειριστές τῆς Συνοδικῆς εὐθύνης καί ἀναγκάζουν τή διάδοχη Συνοδική σύνθεση νά ἀναθεωρήσει τά λάθη καί τίς σκοτεινές σκοπιμότητες καί νά βηματίσει στόν ὁδὸ τοῦ Κυρίου τήν εὐθεΐα (Λουκ. γ' 4).

2) Ἀνάγκη νά ὑπομνησθεῖ, ὅτι ἡ ἀνάκαμψη τῆς Συνοδικότητος στήν «εὐθεΐα ὁδὸ» ἀναγκάζει στή δρομολόγηση καί ἄλλων πρωτοβουλιῶν, πού θά ἐξυ-

γιάνουν τό σημερινό σχήμα καί θά ἀνοίξουν τό δρόμο γιά σοβαρή, Συνοδική διεργασία.

Τίς παραμέτρους αὐτῆς τῆς δεοντολογίας μᾶς τίς δίνουν οἱ Πατέρες, μέ τίς ποικίλες ἐπισημάνσεις τους καί μέ τίς ἐξομολογητικές ἐκμυστηρεύσεις τῆς δραματικῆς ἐμπειρίας τους.

Ὅταν μιλάει ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος γιά φιλονεικίες καί φιλαρχίες, πού ἐκδηλώνονται θρσύτατα καί μαχητικότατα, μέσα στό χώρο τῆς Συνοδικῆς διάσκεψης καί μετά τήν προσευχή καί τήν ἐπίκληση τοῦ φωτισμοῦ τοῦ Παναγίου Πνεύματος καί ὅταν ἀνακαλύπτει ὁ σημερινός πηδαλιούχος τοῦ Συνοδικοῦ σκάφους, ὅτι τό καρκίνωμα τῆς ἐγωπάθειας ἀπειλεῖ καί τή σύγχρονη Συνοδικότητα, πῶς μπορεῖ νά παρακάμψει καί τήν ἐπισημάνση καί τή διάγνωση, νά συγχωρήσει τήν ἐκτροπή τῶν φιλόδοξων Ἐπισκόπων καί νά ἐπιτρέψει τήν κατακρήμνιση τῆς Συνοδικότητος σέ στάθμη συνδικαλιστικοῦ μορφώματος;

Ἡ ὑπέρβαση τῶν προσωπικῶν φιλοδοξιῶν καί τῶν ἀποθηκευμένων πυροδοτικῶν μηχανισμῶν τοῦ μίσους δέν πραγματώνεται μέ μιά ψυχρή ὑπόμνηση τῆς ἀνάγκης καί μέ μιά ἐγγραφή στά πρακτικά τοῦ Σώματος, ὅτι ἐγκαινίζεται μιά καινούργια περίοδος. Χρειάζεται μακρόπνοη διδασχὴ καί ἰδιαίτερη προσοχή κατὰ τήν ἀνανέωση τῶν μελῶν τοῦ Συνοδικοῦ ὀργάνου. Νά ἀποφευχθεῖ ἡ προσφυγή στόν κατάλογο τῶν «σπουδαρχίδων», κατὰ τήν ἀνάδειξη τῶν νέων ποιμένων. Νά ἀναζητηθοῦν οἱ σεμνοί καί ταπεινοί, πού ἔχουν προσανατολιστεῖ στό πνεῦμα τῶν Ἀποστόλων καί ἔχουν μάθει νά λειτουργοῦν ὡς διάκονοι Ἰησοῦ Χριστοῦ καί

ὄχι ὡς φιγουρίνια τῆς κοσμικῆς ματαιότητος.

3) Ἕνα τρίτο φαινόμενο, πού ἐπιπολάζει κατὰ τή νεότερη πορεία τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μας βίου, εἶναι ἡ εἰσροή στόν ἱερότατο χώρο τῆς Εὐχαριστιακῆς προσφορᾶς ἀτόμων, πού τό ἐκκλησιαστικό καί τό ποινικό τους μητῶο βαρύνεται μέ ἀμαρτήματα καί μέ διαστροφές ἀφόρητης δυσσομίας, πού διογκώνουν τήν καθολική ἀντίδραση καί, τελικά, τή διευρύνουν πρὸς ὅλους τοὺς μετόχους τῆς Συνοδικῆς εὐθύνης καί συντελεστές τῆς ἐκτροπῆς καί τῆς ἀρρυθμίας.

Τό γεγονός, ὅτι ἡ ἐκκλησιαστική διοίκηση βρίσκει τό θάρρος νά δικάσει καί νά καταδικάσει εὐσυνείδητους, ἁθῶους ἢ καί ζηλωτές λειτουργούς καί δέ βρίσκει τόν τρόπο νά ἀποκόψει ἀπό τήν ἐπισκοπική ἀρμάδα τοὺς προδότες τῆς ἀνθρωπιάς καί τῆς κοινῆς ἀξιοπρέπειας, δέν εἶναι φαινόμενο, πού μπορεῖ νά παραμείνει στή σκιά καί τή σιωπῇ τοῦ περιθωρίου. Εἶναι μεῖζον ἀτόπημα. Καί πρόκληση, πού ἀνατρέπει τή σχέση ἐμπιστοσύνης τοῦ πληρώματος στους κατόχους τῶν ἐπισκοπικῶν θρόνων.

Δεκαετίες, τώρα, διασαλπίζεται ἀπό κάθε κατεύθυνση τό καυτό αἶτημα, νά γίνει κάθαρση στό σῶμα τῆς Ἱεραρχίας. Νά ἀποκλειστοῦν ἔξω ἀπό τό Θυσιαστήριο καί τό Συνοδικό Κοινοβούλιο οἱ ἐπίορκοι καί οἱ ἀνέντιμοι. Καί ἡ Συνοδική Συνέλευση, στό σύνολό της, σιωπᾷ. Κάνει, πῶς δέν ἀκούει. Ἡ, κάτι τό βαρύτερο: Φοβᾶται καί τρέμει μπροστά στό καθῆκον τῆς δικαστικῆς διερεύνησης τῶν σκανδάλων καί τῆς ἐπιβολῆς σοβαρῶν κυρώσεων στους ἐνόχους.

“Ένας Παππούς...

Η πρόθεση της Κυβερνήσεως νά θεσμοθετήσει τό «σύμφωνο ἐλεύθερης συμβίωσης» τῶν ζευγαριῶν, ἀπασχόλησε γιά πολύ τήν κοινή γνώμη. Τίς μέρες ἐκεῖνες, εἶχα μιά de profundis συζήτηση πάνω στό θέμα αὐτό μέ ἕναν Παππού, σεβαστό μου φίλο. Ἦγει τήν 8η δεκαετία τῆς ζωῆς του. Ἔχει δεῖ παιδιά, ἐγγόνια καί δισεγγόνια. Πολίτης μέ ἄποψη καί πιστό μέλος τῆς Ἐκκλησίας, ἐδῶ καί μερικά χρόνια εἶναι χῆρος. Εἶπαμε πολλά. Γιά τήν ἐλευθερία καί γιά τήν ὑπευθυνότητα τοῦ ἀνθρώπου. Γιά

τήν ὑποκρισία τῶν κυβερνώντων, πού νομοθετοῦν, γιά τό καλό, τάχα, τῆς κοινωνίας, στρώνοντας, ἀπλά, τό χαλί στίς ἀνεύθυνες ἐλεύθερες συμβιώσεις. Γιά τό δημογραφικό, ὅμως, τά κοινωνικά δεινά, τόν εὐτελισμό τῆς ζωῆς, πού προκύπτουν, δηλώνουν ἀναρμόδιοι. Σέ μιά ἀποστροφή του ὁ Παππούς εἶπε: «Μέ τέτοιους νόμους, οἱ Κυβερνῶντες συντελοῦν στόν εὐτελισμό, γιά νά μή πῶ ἐκπόρνευση, τοῦ ἔρωτα». Φυσικά, ζήτησα ἐξηγήσεις. Ὅσα ἀκολουθοῦν εἶναι οἱ θέσεις τοῦ Παππού. Ἐγώ ἀπλῶς τίς μεταφέρω.

Μέ τέτοιες πρακτικές καί μέ τέτοια βάρη ἡ Συνοδικότητα δέν ἀνακάμπει. Δέν μπαίνει στό ἀνηφορικό μονοπάτι. Καί δέν προσαρμόζεται πρός τίς προδιαγραφές τῆς Ἀποστολικῆς Παράδοσης καί πρός τίς ὑπομνήσεις τῆς Πατερικῆς, θετικῆς καί ἀρνητικῆς, ἐμπειρίας.

**Ο ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ
ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ**

Ἡ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἐξιστορεῖται στή Γένεση, ὑπῆρξε μιά ἐνέργεια «κενώσεως» γιά τό Θεό. Ἐπλασε τόν ἄνθρωπο κατ' εἰκόνα Του, αὐτεξούσιο. Αὐτός, ὁ παμμέγιστος Δημιουργός, ἔπλασε ἕνα πλάσμα καί τοῦ ἔδωσε τήν ἐλευθερία εἴτε νά Τοῦ προσφερθεῖ μέ ἀφοσίωση καί λατρεία, εἴτε νά ἀρνηθεῖ τήν αὐθεντία Του, νά

Τόν ἀπορρίψει. (Ἰδία εὐθύνη πάντοτε, γιά ὅ,τι συμβεῖ). Μέ αὐτό τό πλάσμα ὁ Θεός συνδιαλέγεται. Δέν ἀσκεῖ βία. Δέν τό φέρνει πρό τετελεσμένων γεγονότων. Ὁ Θεός ἔπλασε τόν Ἀδάμ μόνο. Καί ἐνῶ εἶχε πρόθεση νά τοῦ δώσει «βοηθόν κατ' αὐτόν», τόν ξενάγησε πρῶτα στό ζωϊκό βασίλειο, ὅπου ὁ Ἀδάμ διαπίστωσε, ἴσως μέ κάποια δόση μελαγχολίας, ὅτι «οὐχ εὐρέθη βοηθός ὁμοιος αὐτῷ». Μετά ἀπ' αὐτό, ὁ Θεός «ῥοκοδόμησεν» ἀπό τήν πλευρά τοῦ Ἀδάμ τήν Εὐά. Ὅταν τήν εἶδε ὁ Ἀδάμ εἶπε, ἴσως μέ αἰσθημα πληρότητας, «τοῦτο νῦν ὁστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων μου καί σάρξ ἐκ τῆς σαρκός μου». Κομμάτι, δηλαδή, ἀπό τόν ἑαυτό μου. Ἰδία μέ μένα.

Σ' αὐτούς τούς δύο ἀνθρώπους ἐμπιστεύτηκε ὁ Θεός τό μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας: νά διαχειριστοῦν ἐλεύθερα καί ὑπεύθυνα τή λειτουργία τῆς ἀναπαραγωγῆς. Καί τούς εὐλόγησε, (δέν τούς ἐξανάγκασε): «αὐξάνεσθε καί πληθύνεσθε καί πληρώσατε τήν γῆν». Ἐνῶ, δηλαδή, ὁ Θεός ἤθελε τόν πολλαπλασιασμό τοῦ ἀνθρώπινου γένους, δέν ἔπλασε πολλούς Ἀδάμ, ἀλλά κάλεσε αὐτό τό πρῶτο ζευγάρι, καί κάθε ζευγάρι ἀπό κεῖ καί πέρα, νά γίνουν συνδημιουργοί Του. Ὅρισε οἱ νέοι ἄνθρωποι, πού ἔρχονται στόν κόσμο, νά μήν εἶναι ἀπλά παράγωγα βιολογικῶν

διεργασιῶν, ἀλλά καρποί ἀγάπης καί πόθου τῶν γονέων τους. Νά μήν εἶναι εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἄρτιοι, ὅπως ἦταν ὁ Ἀδάμ, ὅταν πλάστηκε καί ἡ Εὐά, ὅταν «οἰκοδομήθηκε», ἀλλά βλαστοί σέ δυναμική πορεία ἀναπτύξεως. Ἐμβρυα, βρέφη, παιδιά, ἔφηβοι, εἶναι τά στάδια πρίν ἀπό τήν ἀρτίωσή τους. Ὅρισε δέ νά περνοῦν τά χρόνια τῆς ὥριμάνσεως τους μέσα στή θαλλωρή τοῦ περιβάλλοντος αὐτῆς τῆς ἀγάπης.

Τό ἐρωτικό στοιχεῖο, πού διέπει τίς σχέσεις τῶν ζευγαριῶν καί συγκροτεῖ οἰκογένειες, δέν ἐξαντλεῖται στήν τεκνογονία. Καλύπτει καί ἄλλες πτυχές τῆς ἀνθρώπινης προσωπικότητος. Εἶναι ἄθλημα καί συναρπαστική ἐμπειρία ἐμπονης ἀναζητήσεως καί συναντήσεως τοῦ ἄλλου προσώπου. Συνοδοιπορία μαζί του πρός ἕνα κοινό τέλος, τήν τελείωση. Ἡ ἐρωτική ἑλξη ἔχει πανανθρώπινη ἐμβέλεια. Εἶναι προσιτή καί κατανοητή ἀπ' ὅλους ἀνεξαιρέτως τούς ἀνθρώπους. Ἰσως, γιά τό λόγο αὐτό, προκρίθηκε ἀπό τούς θεόπνευστους βιβλικούς συγγραφεῖς καί τούς φωτισμένους ὑμνογράφους ὡς τό πιό πρόσφορο, γιά τά ἀνθρώπινα μέτρα, μέσο περιγραφῆς τῆς ἄρρητης σχέσεως μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπων. Στήν Π. Διαθήκη ἐπανειλημμένα ἡ σχέση τοῦ Θεοῦ μέ τόν περιούσιο λαό τοῦ Ἰσραήλ

ἀναφέρεται ὡς σχέσηη συζυγική. Κάθε ἀθέτηση τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ ἀπό τούς Ἑβραίους καί διολίσθησέ τους σέ εἰδωλολατρικές λατρεῖες χαρακτηρίζεται ὡς μοιχεία καί πορνεία. Στήν Κ. Διαθήκη οἱ ἀναφορές τοῦ Χριστοῦ ὡς Νυμφίου καί τῆς Ἐκκλησίας ὡς Νύμφης εἶναι συχνές. Στή δέ ὑμνογραφία βλέπουμε ποιητικές ἐκφράσεις λυρικότατες, ὅπως, π.χ., «*Τοῖς ἐρημικοῖς ζωὴ μακαρία ἐστὶ, θεῖκῳ ἔρωτι περυνόμενοις*». (Οἱ μοναχοὶ βιώνουν ζωὴ μακαριότητος, γιατί ὁ ἔρωτας τοῦ Θεοῦ τούς δίνει φτερά (Αναβαθμοὶ ἤχου πλαγ. Α'). Ἡ, «*Ἐθελῶς πόθω με, Χριστέ, καί ἡλ-λοιώσας τῷ θεῷ σου ἔρωτι*» (Μ' ἔχει μαγέψει ὁ πόθος Σου, Χριστέ καί ὁ θεῖος Σου ἔρωτας μ' ἔχει ξετρελάνει (Ἀκολ. Θείας Μεταλήψεως).

Τό «σύμφωνο συμβιώσεως» προβλέπει, ὅτι δύο ἄνθρωποι, πού «ἀγαπιοῦνται», πᾶνε στό συμβολαιογράφο καί νομιμοποιοῦν τή συμβίωσή τους. Συμφωνοῦν δέ ὅτι, ἂν σιχαθεῖ κάποιος ἀπό τούς δύο τόν ἄλλο, νά τοῦ στέλνει ἓνα ἐξώδικο δηλώνοντας ὅτι δέν ἐπιθυμεῖ πιά τή συμβίωσή μαζί του, ἢ ὁποία καί αὐτόματα κηρύσσεται ἄκυρη. Ὁ νόμος ρυθμίζει τίς ὅποιες οἰκονομικές ἢ ἄλλες ἐκκρεμότητες, πού θά μπορούσαν νά προκύψουν.

Τά ἐπαινετικά σχόλια γιά τό νομοσχέδιο ὑπῆρξαν ἀπό ὀρισμέ-

νους κύκλους διθυραμβικά, σάν νά εἶχε ἐκπορθηθεῖ κάποια Βασίλη! Φώναξαν: «Ἐπιτέλους, οἱ ἄγιοτολάχ» τῆς Ἐκκλησίας μπαίνουν στή θέση τους! Στό σημερινό κόσμος, δέν μπορεῖ νά ἐκδίδουν αὐτοὶ ἄδειες στά ζευγάρια, πού ἀγαπιοῦνται, πότε θά συζήσουν ὀλοκληρώνοντας τίς σχέσεις τους!»! Πρόκειται γιά ἰταμή, προκλητική κακοπιστία.

Κατ' ἀρχήν, ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ εἶναι διαχρονικός. Δέν ὑπῆρξε ποτέ, σέ καμιά ἐποχή, trendy. Ἰδίᾳ εὐθύνη, ἢ τόν ἀποδέχεται κανεὶς ἢ τόν ἀπορρίπτει. Ἡ Ἐκκλησία, ὅμως, δέν ἔχει ἄλλη ἐπιλογή παρά νά γνωστοποιεῖ τό νόμο τοῦ Θεοῦ, νά ἐπισημαίνει τίς συνέπειες τῆς παραβάσεως του, νά καλεῖ σέ μετάνοια. Τό χρέος Τῆς αὐτοῦ δέν μπορεῖ νά τό παρακάμψει, ὅπως δέν μπόρεσε ὁ Ἰωνᾶς νά ἀθετήσῃ τήν ἐντολή τοῦ Θεοῦ νά πάει νά κηρύξῃ μετάνοια στή Νινευῖ, παρ' ὅλο πού προσπάθησε νά διαφύγῃ στή Θαρσεῖς (Ἰσπανία)!

Ἡ Ἐκκλησία, μέ τίς εὐλογίες Τῆς στά μυστήρια, δέν ἐκδίδει ἄδειες κανενός εἶδους. Τό μυστήριο τοῦ γάμου, μέ τό ὁποῖο εὐλογεῖ τή συμβίωσιν τῶν ζευγαριῶν, ἔχει κάποια ἀναλογία μέ τή μοναχική κουρά. Καί στίς δύο αὐτές ἱεουργίες, (ὅπως καί σ' ἄλλα μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας), οἱ ἄνθρωποι ἐμφανίζονται σάν σέ ὑπερκόσμιο

«συμβολαιογραφείο» καί, ἐλεύθερα ἐνώπιον Θεοῦ καί ὁλόκληρης τῆς Ἐκκλησίας, δίνουν ὑποσχέσεις ἀφιερώσεως στό Θεό καί τό ἔργο Του. Ὁ Θεός εὐλογεῖ καί καταγράφει τήν προσφορά τους «ἐν βίβλῳ ζωῆς». Ἀπό τή στιγμή ἐκείνη τούς κατατάσσει στούς οἰκείους Του, μέ ὅ,τι αὐτό σημαίνει. Στό γάμο ἰδιαίτερα ἔχουμε μιά ἀκόμη «κένωση» τοῦ Θεοῦ. Ἐνῶ, δηλαδή, στή μοναχική κουρά ὁ ἄνθρωπος μόνος ἀφιερώνει ὅλο τόν ἑαυτό του στό Θεό, στό γάμο δύο ἄνθρωποι τοῦ προσφέρουν τή συμβίωσή τους. Κανένας τους δέν προσφέρεται μεμονωμένα στό Θεό ἐξ ὁλοκληρίου. Κάτι κρατάει γιά νά τό προσφέρει στόν ἄλλο.

Ὁ Παῦλος, στό Α΄ Κορ. ζ΄ ἐκθειάζοντας τήν ἀνωτερότητα τῆς ἀγάμου ἀφιερώσεως, ἐπισημαίνει, ὅτι ὁ ἄγαμος φροντίζει πῶς θά ἀρέσει στό Θεό, ἐνῶ οἱ σύζυγοι πῶς θά ἀρέσουν ὁ ἕνας στόν ἄλλο. Παρά ταῦτα, ὁ Θεός εὐλογεῖ αὐτή τήν περιχώρηση τῶν συζύγων. Ἐκχωρεῖ, μέ ἄλλα λόγια, στούς συζύγους κάτι ἀπό τά δικαιώματά Του, πού ὡς Δημιουργός, Κύριος τοῦ παντός, ἔχει, γιά νά τό προσφέρουν ὁ ἕνας στόν ἄλλο. Καί αὐτό τό κάτι εἶναι ἡ ἀφοσίωση, ὁ ἔρωτας, μέ ὅλες τίς λειτουργίες του. Ὁ ἔρωτας εἶναι πράγματι θεϊκό δῶρο στούς ἄνθρώπους, πού ἐπιλέγουν τήν ἑγγαμη ζωή (καί εἶναι οἱ πιο

πολλοί). Εἶναι ἡ προίκα τοῦ Πατέρα στά ζευγάρια. Ὁ Θεός «ἐκένωσεν ἑαυτόν» γιά νά τήν προσφέρει. Καί εἶναι δῶρο ἰσόβιο. Ἡ Ἐκκλησία δέν ἔχει ἱερολογίες ἀνακλήσεώς του. Ἡ συζυγική ἀφοσίωση, ὁ ἔρωτας στό γάμο, εἶναι ἀφιέρωση διά βίου, πού ἀναπαύει τήν φύση τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι ἕνας ἐπώδυνα γλυκός ζυγός, ὅπως ὅλα τά σπουδαῖα γεγονότα τῆς κατά φύσιν ζωῆς. Οὐδέποτε ἐκπίπτει, ὅσα προβλήματα καί ἂν ἀνακύψουν στήν πορεία τῆς κοινῆς ζωῆς. Βαθαίνει καί πλαταίνει συνεχῶς, ὅσο καί ἂν οἱ ὁρμές τῆς νεότητος καταλαγιάζουν. Ὅσο καί ἂν οἱ χυμοί τῆς γίνονται ὅλο καί πιο βραδυκίνητοι, μέχρι πού σταματοῦν. Αὐτά δέν εἶναι ἰδεολογήματα, οὔτε παρωχημένος ρομαντισμός. Εἶναι ἀπτές πραγματικότητες. Ἐπιλογές βιωμένες ἀπό σύγχρονους ἄνθρώπους σ' ὅλα τά μήκη καί τά πλάτη τῆς γῆς. Εἶναι σφύζουσες ἐμπειρίες. Πού δέν ἀκυρώνονται, ἀκόμα καί ὅταν ἕνας ἀπό τούς συζύγους φύγει, καλεσμένος ἀπό τό Θεό γιά τό μεγάλο τελευταῖο ταξίδι. Πού δέν τίς σβήνει ὁ θάνατος. Πού πάνε πιο πέρα καί ἀπό τόν τάφο...

Στό σημεῖο αὐτό ὁ Παππούς σταμάτησε ἀπότομα. Ἐρριξε μιά κλεφτή ματιά στή φωτογραφία τῆς γυναίκας του, ἦταν κάπου ἐκεῖ κοντά, καί κατέβαλε ἀπέλπιδα προστάθεια νά ἀνακόψει τήν προ-

Pride...

Καθάριζα τή σκάλα τῆς Ἐκκλησιᾶς, ὅταν εἶδα νά σταματάει μπροστά μου, κουνιστός καί λυγιστός, ὁ γιός τῆς Παριζιάνας, ὁ Πάρης. Τῇ μάνα του τὴν ξέρουν ὅλοι στή γειτονιά. Τῆς ἔχουν ἀλλάξει τὸ ὄνομα. Τῇ φωνάζουν Παριζιάνα. Κι' αὐτό, γιατί ἀπὸ τότε, πού πῆγε, μιά φορά, τουρίστρια στό Παρίσι, παρλάρει ἀσταμάτητα γιὰ τὴν πολιτεία τῆς προόδου, γιὰ τὰ κέντρα τῆς Παριζιάνικης μόδας καί γιὰ τὰ πλεούμενα τοῦ Σηκουάνα. Καί τὸν Πάρη, τὸ γιό της, τὸν στολίζουν μέ διάφορα παρατσούκλια.

Σῆκωσα τὰ μάτια καί τὸν κύτταξα. Στό λαιμό εἶχε κρεμασμένο ἓνα παρδαλό φουλάρι. Καί στό ἄριστερό του αὐτὶ κρεμόταν ἓνα σκουλαρίκι.

Δέν ἐντυπωσιάστηκα. Καί δέν εἶπα τίποτα. Δέν ἦταν ἡ πρώτη φορά, πού τὸν ἔβλεπα. Καί δέν ἦταν ἓνα καί δυό τὰ σχολιανὰ, πού εἶχα ἀκούσει καί γι' αὐτόν καί γιὰ τὴν κοσμογυρισμένη μάνα του.

—
έλαση κάποιων δακρῶν πάνω στά γεροντικά του μάγουλα. Δέν θέλησα νά τὸν κουράσω ἄλλο. Ἄλλωστε, εἶχα καταλάβει τί ἐννοοῦσε, ὅταν μιλοῦσε γιὰ ἀπαξίωση καί ἐκπόρνευση τοῦ ἔρωτα.

Ε. Χ. Οἰκονομάκος

Ἐκεῖνος, μοῦ ἄνοιξε κουβέντα μῆγοντάς μου ἓνα καρφί:

-Μέ τῇ σκούπα καί τὸν κουβά στό χέρι, ταλαίπωρε, θά κλείσεις τὰ μάτια σου. Δέ θά ξεφύγεις, ποτέ σου, ἀπὸ τὸ χαμαλίκι τῆς σκληρῆς δουλειᾶς.

-Τῇ δουλειᾷ μου κάνω, ἀπάντησα. Βγάζω τὸ ψωμία τῆς γυναίκας μου καί τῶν παιδιῶν μου. Καί μέ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ καί τῆς Παναγιάς, νοιώθω τρισευτυχισμένος.

Ἔσκασε ἓνα γέλιο περιφρόνησης καί εἰρωνείας.

-Ἔτσι σᾶς κάνουν ἐδῶ μέσα, στήν Ἐκκλησιά. Δουλάκια. Τό μόνο, πού σᾶς μαθαίνουν, εἶναι νά σκύβετε τὸ κεφάλι καί νά σφουγγαρίζετε. Καί οἱ ἀφεντάδες σας γυρνᾶνε μέ τίς λιμουζίνες καί ἀπολαμβάνουν τίς χαρές τῆς ζωῆς.

Προσπάθησα νά τοῦ κόψω τὸν ἄερα τῆς ξιपाσιᾶς καί τὰ λόγια τῆς εἰρωνείας, μέ μιά κοφτὴ ἐρώτηση:

-Ἐσύ δέ θά δουλέψεις, Πάρη; Δέ θά κουραστεῖς, αὔριο, γιὰ νά βγάλεις τὸ ψωμί τῶν παδιῶν σου; Καλὸ τὸ φουλάρι στό λαιμό, ἀλλὰ κάποια στιγμή μᾶς καβαλάει καί ἡ ἀνάγκη τοῦ ψωμοῦ καί μᾶς ἀναγκάζει νά σκύψουμε καί νά δουλέψουμε.

-Αὐτὰ ἰσχύουν γιὰ σᾶς, μοῦ ἀπάντησε. Γιὰ ὅλους ἐσᾶς, πού τὸ μάτι σας, σακατεμένο, δέ βλέπει μακρὰ καί δέν πιάνει τὰ μηνύματα καί τίς εὐκαιρίες τῆς προοδευτικῆς ἐποχῆς μας.

Δέν τὸν κατάλαβα. Τὸν κύτταξα μόνο καί περίμενα.

-Έγώ δέ θά δουλέψω, μοῦ εἶπε. Θά γεμίσω τή ζωή μου μέ γλέντι καί μέ τραγούδι. Καί θά εἶμαι πράϊντ. Ἀληθινά πράϊντ.

-Τί φροῦτο εἶναι αὐτό τό πράϊντ; ρώτησα.

-Ὑπερήφανος, μοῦ ἀπάντησε. Πράϊντ θά πεῖ ὑπερήφανος. Θά εἶμαι ὑπερήφανος γιά τίς ἐπιλογές μου καί γιά τήν ἀπελευθέρωσή μου ἀπό τή δική σας μούχλα.

Σκοτεινίασε καί τό βλέμμα μου καί τό μυαλό μου.

-Καί τί θά φᾶς; Καί τά κουτσοῦβελά σου πῶς θά μεγαλώσουν;

Ξαναγέλασε καί μέ φιλοδώρησε μέ ἓνα ἀκόμα περιφρονητικό βλέμμα.

-Θά ἐκμεταλλευτῶ τήν περίστασι, μοῦ εἶπε.

-Δηλαδή;

-Θά παντρευτῶ ἓνα γέρο ὁμοφυλόφιλο, ἀπάντησε καί ἔκανε ἓνα παράξενο σκέρτσο. Αὐτοί, ὅταν ραμολίρουν, κάνουν κρά, γιά ἓνα νεαρό φίλο. Εἶναι ἔτοιμοι νά τοῦ παραδοθοῦν καί νά τοῦ παραδώσουν ὅλο τό βιός τους. Ἐγώ θά τοῦ δείξω, πῶς τόν ἐρωτεύτηκα. Θά κάνω μαζί του γάμο. Καί...μετά, θά περάσει σέ μένα καί ἡ περιουσία του καί ἡ σύνταξή του. Ἀπό κεῖ καί πέρα, θά ζήσω σάν ἄρχοντας. Μέ τό ἓνα πόδι πάνω στό ἄλλο. Καί μέ τά τούμπανα τοῦ γλεντιοῦ νά χτυποῦν ἀδιάκοπα.

Μοῦ ἦρθε νά χιμήξω καί νά τόν λιντσάρω.

-Καί ποιό ταμεῖο θά σοῦ πληρώ-

νει ἐσένα σύνταξη, ἀφοῦ δέ θά ἔχεις δουλέψει καί δέ θά ἔχεις καταθέσει τήν παραμικρή εἰσφορά;

Μμ... αὐτή εἶναι ἡ ἔξυπνάδα μου. Ὁ γέρος θά εἰσπράττει τή σύνταξη ἴσαμε τά ὀγδόντα του ἢ, ἔστω, ἴσαμε τά ἐνενήντα του. Καί ἀπό κεῖ καί πέρα, θά τήν εἰσπράττω ἐγώ, ἴσαμε τά δικά μου ἐνενήντα. Ἐξυπνο δέν εἶναι;

-Ἄν βρεθοῦν κάμποσοι σάν καί σένα, τοῦ εἶπα, θά φαλιρίσουν ὅλα τά ταμεῖα. Καί τότε... θά κόψετε λόρδες, ὅλοι ἐσεῖς οἱ ὑπερήφανοι. Μάθε. λεβέντη μου, καμμιά τέχνη, γιά νά βγάλεις, μόνος σου, τό ψωμί σου. Μέ τούς ὁμοφυλοφιλικούς γάμους τό μόνο, πού ἔχεις νά κερδίσεις θά εἶναι καμμιά ἀσήκωτη ἀρρώστια καί θά μείνεις καί ἀδέκαρος. Σέ βλέπω νά σεργιανᾶς στούς δρόμους καί νά ζητιανεύεις γιά τό ψωμί σου καί... ἄς μήν πῶ γιά τί ἄλλο.

Ὁ Νεωκόρος

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Δεκαπενθήμερο Δελτίο

Ἑκκλησιαστικῆς Ἐνημέρωσης

Κωδικός 2360

Ἰδιοκτῆτης - Ἐκδότης

ὁ Μητροπολίτης

Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος

ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ

Διεύθυνση

19011 Αὐλῶν Ἀττικῆς

Τυπογραφεῖο Κωνσταντίνου Σανιδᾶ

Ἰωαννίνων 6, Μοσχάτο

ISSN 1790-482X